

TXORI GALDUAK

Eguzkiagaitik negar ba-dagizu gabaz, eztakuskezu izarrik.

Batak bestea ezkenduala ezagututen egin genduan amesetan, bein, guk biok. Eta alkar maite genduana egia ete zatekeanentz, itzarri egin gintzazan.

Zugatz ixiltsuetan illuntzea lez, biotzean bakea egin daroast ixil-ixilka neure samiñak.

- Itsaso, zer diñozu?
- Itaun betikorrik.
- Zuk, zeru, zer darantzuzu?
- Ixiltasun betikorra.

Amil-ertzean ez egizu itxi zeure maitetasuna.

Argontzia atzekaldean daroanak, bere gerizetea baiño eztagi aurrerantz.

Orri ezeen artean ume billoiza lez olgetan zoriontsu diarduan argiak gizonen guzurren barririk eztaki.

Ixpilluaren zurikerian barik, maitetasunean billatu egizu edertasuna.

Lurbiraren ertzean zabaltzen dauz bere ugiñak nire biotzak eta malkoz eginda isten dau: «Maite zaudaz».

—Zeri itxaroten, igetargi?

—Eguzkiari, igaro daiten.

«Neure azkatasunera el naitenean neure abestia aurkituten dot», abestu daroa ur-jausteak.

Etxeko ardureaz baterik-bestera zoiazanean, emakume, basoko iturriak arri-artean lez abesten dan zure soiñak.

Goze etzareala-ta jatekoari errurik ez emon.

Iribarre egin eta uskerietaz berba egin zeustan. Eta nire luzaroko itxaropen guztia arexetarako baiño etzatekeala sentidu neban.

Eskerrak, Jauna, agindaritzaburpilla enazelako, burpil arek zapaltzen dauzenetarikoa baiño!

Apaltasunez andi gaitezanean gagoz andiagandik urren.

Zear-bidea billatuten dau zirimolak, biderik eztagoan lekuan, eta ezebezera urten oi dau beingoan.

«Egarberek nire ur apur bat neikoa daben-arren, pozarren damotsat guztia!» abestu oi dan ur-jausteak.

Egurgiñaren azkoreak zugatzari eskatu eutsan beretzat kirtena, ta emon egin eutsan zugatzak.

Txarto irakurri oi dogu mundua, ta guzurtau egiten gaituala esan daroagu.

«Gizonagandik ba-ditxaro oindiño be Jainkoak» esan daroazku mundura datorken sein bakoitzak.

Amaika gudu-esi egin oi dauz gizonak bere buruaren aurka!

Izadiaren jopua ta jabea da antzelaria, bere maitalea da-ta.

—Igali, asago(*) zagoz nigandik?

—Zeure biotzean naukazu, lora.

«Neurea zaudaz!» esan eutsan munduari aginpidegoak. Eta azpian artu eban munduak. «Zeurea nozu!» esan eutsan maitetasunak munduari. Ta munduak etxea itxi eutsan.

Gabean nok jagiko itxaroten dagoan bere emaztegei-burzapia la-koa da nire biotzaren goibeltasuna.

Ortzi-bazterrean itxaron eban apalkiro laiñoak, eta dirdariz ko-roetu eban goizak.

Sakeleko irabaziakaz ez egiozu zeure lagunari erronkarik jo.

(*) *asago* = urrun.

Oiartzunak irri egin daroatso bere jatorriari, bera dala jatorria esateko.

Lagun-artera sartuten da gizona, ber-beraren ixiltasunaren deadarra itotearren.

Emakumeak goruetan lez eguzkian kantetan dauts lurak egun. Eztakit zelako kanta zaarrak direan, ez zelako berbeta aastuan!

Itz dagikean emakumea da amesa. Ixilla jasan daroan senarra amesetea.

«Zeure ama erio nozu, ta bizitze barria damoketsut», diñotsola mun egin oi dautso gabak, jausi daitenean, egunari.

Gau illun ori, kurtzulua itzali daitenean maite dan emakumearena lako da zure edertasuna nirekautan.

Txoriak uste oi dau eguratsez ibiltalditxu bat egiteak on egin daroatsola arraiñari.

«Amodiozko idazkiak bidaltzen daustazuz zuk igotargian», zirautsan eguzkiari gabak. Bedartzan darantzutzue nire malkoak.

Egi guztiak esan bear eztireanean erreza da argi berba egitea.

«Nun bizi ete zara zu?», diñotso *ba-ziñak eziñari*.
«Ezin dabeenen amesetan», diño erantzukizun batek.

Okerregin guztieri atea ertsi ba-daditsazue, ataldean itxiko dozu egia.

Gizonen kurtzulutxoaren argia maiteago dau Jainkoak, arein izar andiak baiño.

Oñaze zoroen mundua da au, edertasunaren musikeaz ematurik.

Ikututa il egin zeinke; atzerantz eginda, eskuratu.

«Ene pitxi, ene pitxi, neure eriotza!» dagi deadar garretan da-goan egurrak.

Lotsatu egiten nau gorespenak, ixillean eskatuten dodalako.

Gizonak ankerrak dira, baiña gizona ona da.

Larrosea ikusteko begiak daukazanak arantzak bakarrik ikusi beiz!

Txoriaren egoak urreztau ba-dadizuz, eztau barriro ortzira egazik egingo.

Argia baiño eztau ixuriten igetargiak ortzitik; bereak baiño ez-tira bere orbanak.

«Zeure biotzean euki nagizu betiko!», esan eutsan euri-tangadeak ixi-ixilik *urkitzari*(*). «Ene!», zotin egin eban urkitzak, eta jausi egin zan.

Etzaitze bildur izan, gogamen bildurtiok, olerkaria naz-da.

(*) *urkitza* = jazmín.

Euri-tangadak mun egitsoen lurrari, ta ixi-ixilik zirautsen: «Zeure alaba itunak gozuz, ama, ta zeugana biurtzen gatxatzuz zerutik.»

Zure eskuak oiñaze-kurtzulua gori dakarkenean, maite, bai ikusten dautsut ederto arpegia, ta zoriona zareala ezagutu!

«Egunen batean itzali zatekeezala diñue jakitunak», ots egin eutsen izarrerri epertargiak.

Ez eben erantzun izarrak.

Ortzia-zear txori-taldeak lez doaz pentsamentuak nire gogoa-zear. Ondo bere ondo entzun daroadaz arein ego-otsak!

Mun egin oi daust ariman mundu minduak, eta bere miña abestian biurtu dagitsadala gura dau.

Zer da au, onaraiño bularra estututen daustan au? Neure arimea amaibakotasunare urten gurarik, ala munduaren arimea neure biotzera sartu guraz?

Bakezko ordu onetan sartu dot neure biotzaren edontzia, ta maitetasunez beterik atera dot.

Egin-bearrik ba-daukazu, ala ez. «Zeozar egin-bearra daukat», esanbearra daukazunean asten da gaiztakeria.

Gorrotau ta erail egin eben, eta onetsi egin ebezan gizonak. Baiña Jainkoak lotsatuta, bedar ezez estali oi dau, iraduz, arein gomutea.

Lurbira guztia jagi oi dala berari tokia kentzeko uste daroa altzo txakurtxuak.

Bizitze-iturriaren eresia da, emakume, zure irria.

Oñaze zoroen mundua da au, edertasunaren musikeaz ematurik.

Ikututa il egin zeinke; atzerantz eginda, eskuratu.

«Ene pitxi, ene pitxi, neure eriotza!» dagi deadar garretan da-goan egurrak.

Lotsatu egiten nau gorespenak, ixillean eskatuten dodalako.

Gizonak ankerrak dira, baiña gizona ona da.

Larrosea ikusteko begiak daukazanak arantzak bakarrik ikusi beiz!

Txoriaren egoak urreztau ba-dadizuz, eztau barrero ortzira egazik egingo.

Argia baiño eztau ixuriten igetargiak ortzitik; bereak baiño ez-tira bere orbanak.

«Zeure biotzean euki nagizu betiko!», esan eutsan euri-tangadeak ixi-ixilik *urkitzari*(^{*}). «Ene!», zotin egin eban urkitzak, eta jausi egin zan.

Etzaiteze bildur izan, gogamen bildurtiok, olerkaria naz-da.

(*) *urkitza* = jazmin.

Zuk, egunaren bide zaratatsuetaz illuntzeko neure bakartadera zuzendu nozun orrek, emoidazu orain arein zentzuna, gabeko ixillaren bitartez.

Egunsentiko argiaren anotsa da txori-kantea lurrean.

«Zelan abestuko dautsut eta zelan jauretsi, eguzki?» esan eutsan loratxuak.

«Zeure garbitasunaren ixiltasun apalaz», erantzun eban eguzkiak.

Abere daitenean gizona, aberea bera baiño be txarragoa da.

Mendizko orriekaz egindako lorea eztirudi ala mendi-lerro onek, argia edaten eguzkian?

Txarto irakurri ta txarto ebagitako egia da guzurra.

Euren ikusbidearren eztira arrotuten begiak, betaurrekoakaitik baiño.

Maite egizu izarra, bideko bedar orrek, eta lora biurtuko zure amesak!

Ume txikiaren atzamarrak lez laztanduten dauste biotza zure orri dardaratsuak, zugatz.

Zeuenan sartuten istekorik eztautsut eskatutan, ene maite; baiña sartu zaitez zeu neure bakartasun amaibakoan.

Loretan eta eguzkiaren argian ikasi neban zure zotiñen tolezbako esangurea. Zeure itzen esangurea oiñazean eta eriotzan ezagututen irakatsi egidazu!

Atsedenaren arrats-izarra biztu egidazu biotzean; eta maitetasu-
nari buruz itz egin dagiztala ixi-ixilik gabak!

Ni il naitenean, jabon eidazu mundu zeure ixillean, itz au: «Mai-
te neban».

Mundua maite dogunean bizi izaten gara munduan.

Egunsentiko argian erdi lo bere ama ikusi dakusan, eta irribarre
eginda barriro loak artu dagikean seiñak datusan gisara ikusi zen-
dudazan.

Il egingo naz bein eta birritan, eta bizitzea agortueziña dala ja-
kin dagiket.

Lagun-artean niñean ni, zeure bidez, eta irribarreka ikusi zendu-
dazan zeuen pendizean; ta abestu ta aastu egin ekidan lagunteria,
ta eneban geiago zaratarik entzun!

Esaidazu nun dagoan zure ixillaren abiea, abestiz bete gura dot
neure biotza ba-ta!

Gizonak irribarre egin ebanean, maitetu egin eban munduak. Ba-
rre egin ebanean bildurra izan eutsan.

Gizona barriro jakiturian umetu arte itxaron daroa Jainkoak.

Jainkoaren ixillak eldu egin daroaz gizonaren gogamenak, eta ber-
ba biurtu.

Aunexek beitez nire azken-itzak: Uste betea dot zeure maiteta-
sunean.

AURRE-APRAIZ'TAR BALENDIN'EK.